

Állat-egészségügyi ellátás a gazdaságban

Kovács-Igric Dominika

Farmerstarter Kft.

info@farmerstarter.hu

Jogi környezet, szabályozás

- Hatósági / állatorvosi hatáskör
- Gazdálkodói köteleességek
- Adminisztráció:
 - Ólnapló
 - Gyógyszerfelhasználás
 - Veszélyes hulladék kezelése

Állatjólét I.

- Az állattartó köteles a jó gazda gondosságával eljárni, az állat fajtájának és szükségleteinek megfelelő feltételek biztosítása mellett.
- Az állatnak tilos indokolatlan vagy elkerülhető fájdalmat, szenvedést vagy sérülést okozni.
- Az egymásra veszélyt jelentő, egymást nyugtalanító állatok elkülönítése kötelező.
- Felügyelet: legalább napi egyszeri ellenőrzés.

Állatjólét II.

- Az állattartó az állatot nem bántalmazhatja, nem uszíthatja emberre vagy állatra, nem idomíthatja állatviadalra,
- nem foghatja kényszertakarmányozásra,
- nem mozgathatja, szállíthatja, vagy nem helyezheti el a kíméletét nem biztosító módon.

Állatjólét III.

- Az állattartónak gondoskodni kell az állatok biztonságos elhelyezéséről: az épületekre, berendezésekre vonatkozó szabályok betartása kötelező.
- Az állat zárt tartására szolgáló épületet úgy kell megépíteni és karbantartani, hogy a tűzveszély a lehető legkisebb legyen.

Állatjólét

- Szabad tartás: biztosítani kell olyan területet / létesítményt, ahol a szélsőséges időjárási körülmények esetén, valamint a ragadozókkal és az egészségre ártalmas hatásokkal szemben védelmet találnak az állatok.
- Az állat kíméletes, lehető legkisebb stresszel és fájdalommal járó leölése lehet: házivágás (gazda), vagy euthanázia (állatorvos)

Állategészségügy: Főbb irányelvek

- **ÁLLATORVOS!** Jó kapcsolat, szerződés, kölcsönös elégedettség
- **Betegség okozta károk megelőzése**
- **A MEGELŐZÉS AZ ÁLLATTARTÓ GAZDASÁG FELADATA**

Betegség megelőzése

- Tartási feltételek: férőhely, berendezés, higiénia
- **ESZKÖZHASZNÁLAT: MINDEN ISTÁLLÓBAN LEGYEN KÜLÖN ESZKÖZ!**
- Takarmányozás: szakszerű protokoll
- Házipatika: azonnal kéznél legyen minden, ami kell
- Adminisztráció: pontos nyilvántartások

Állategészségügyi adminisztráció

- Állatorvosi szerződés
- járványvédelmi intézkedési terv (járási hivatal által jóváhagyott példánya)
- állomány-nyilvántartás naprakészen
- szállítási dokumentációk (marhalevelek, TIR/BIR szállítólevelek, Állattartói Nyilatkozat, Állatorvosi Bizonyítvány)

Állategészségügyi adminisztráció II.

- állatállomány származását igazoló okmányok
- állategészségügyi státuszt tanúsító okmányok
- Tartástechnológiai leírás
- Takarmányozási napló
- Takarítási és fertőtlenítési útmutató
- Takarítási és fertőtlenítési NAPLÓ
- Fertőtlenítőszer készletnyilvántartás

Állategészségügyi adminisztráció III.

- Elhullási napló
- Boncolási napló
- Gyógyszer beszállítói szerződés
- Gyógyszerkészlet nyilvántartó
- Gyógykezelési napló
- Gyógyszerek vényei (Megőrzés: 5 év! akkor is, ha az állat elhullott!)
- Gyógyszer megrendelők másolatai (5 évig)

Állategészségügyi adminisztráció IV.

- Telepi látogatási napló
- Járműforgalmi napló
- Vízvizsgálati eredmények
- Karbantartással kapcsolatos szerződés, amennyiben külső vállalkozó végzi

Állategészségügyi adminisztráció

V.

- Oltási könyv (őr- és pásztorebek a telepen/legelőn)
- Az állati hulla- és melléktermék elszállításának: Szerződése/ Elszállítási bizonylatok
- A rágcsáló- és rovarirtási szerződés/ rágcsálóirtási térkép/Ellenőrzési napló/ Utolsó irtás feljegyzése-jegyzőkönyve

Állategészségügyi adminisztráció VI.

- Állatok egyedi jelölési dokumentációja
- Személyzet érvényes egészségügyi könyvei
- Állatjóléti felelős igazolása
- Legeltetés esetén: dokumentált ecto- és endoparazita elleni kezelés, emlős haszonállatok esetén a tetanusz elleni vakcinázás.

Az állatok rögzítése kezeléshez

- Egyedi jelölés
- Diagnosztikai vizsgálat
- Gyógyszerezés
- Mintavételezés

**FAJOK KÖZÖTTI KOMMUNIKÁCIÓ: EMBERI
SZEMEK MOZGÁSA !**

Szarvasmarhák rögzítése

- Borjú: Állva kezeljük, vagy fejét oldalra szegve könnyen fektetjük.
- Felnőtt szarvasmarhák: kezelőfolyosóban!
- Bikák: orrkarikával való vezetés után (2 emberrel!) kezelőfolyosóban!

Bika orrkarika behelyezés: 9-12 hó között, állatorvos utasítása szerint

ORRSÖVÉNY ELŐLYUKASZTÁSA

NÉLKÜL!

Szarvasmarha, juh száj nyitott rögzítése

Forrás: Farmer
Starter
YouTube csator.

Eszköz:
szájterpesz

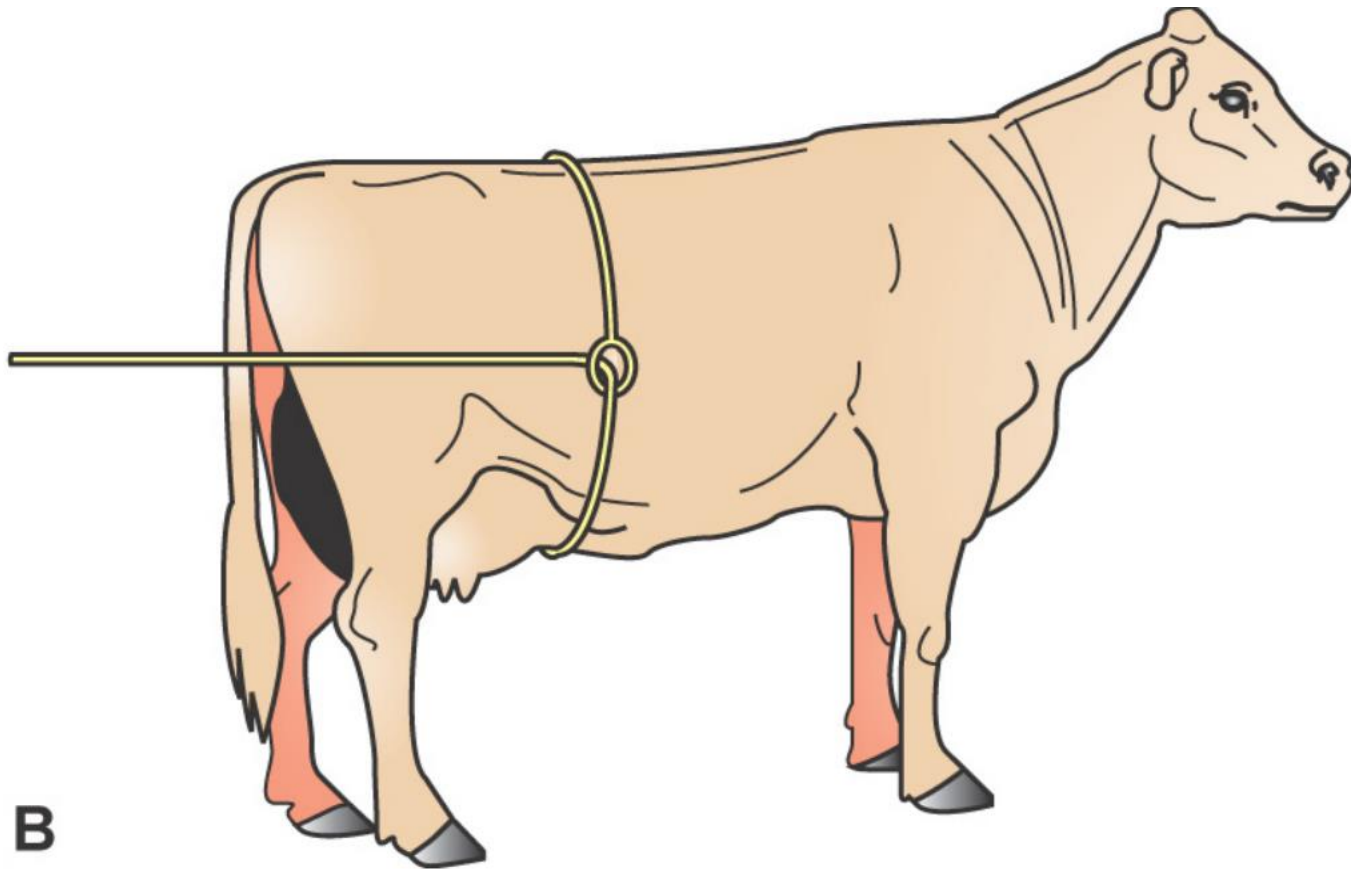
Méreték:
Juh/sertés
Marha/Ló

Rögzítés:
Kaloda,

Szarvasmarha rögzítése

- Rúgásgátlás

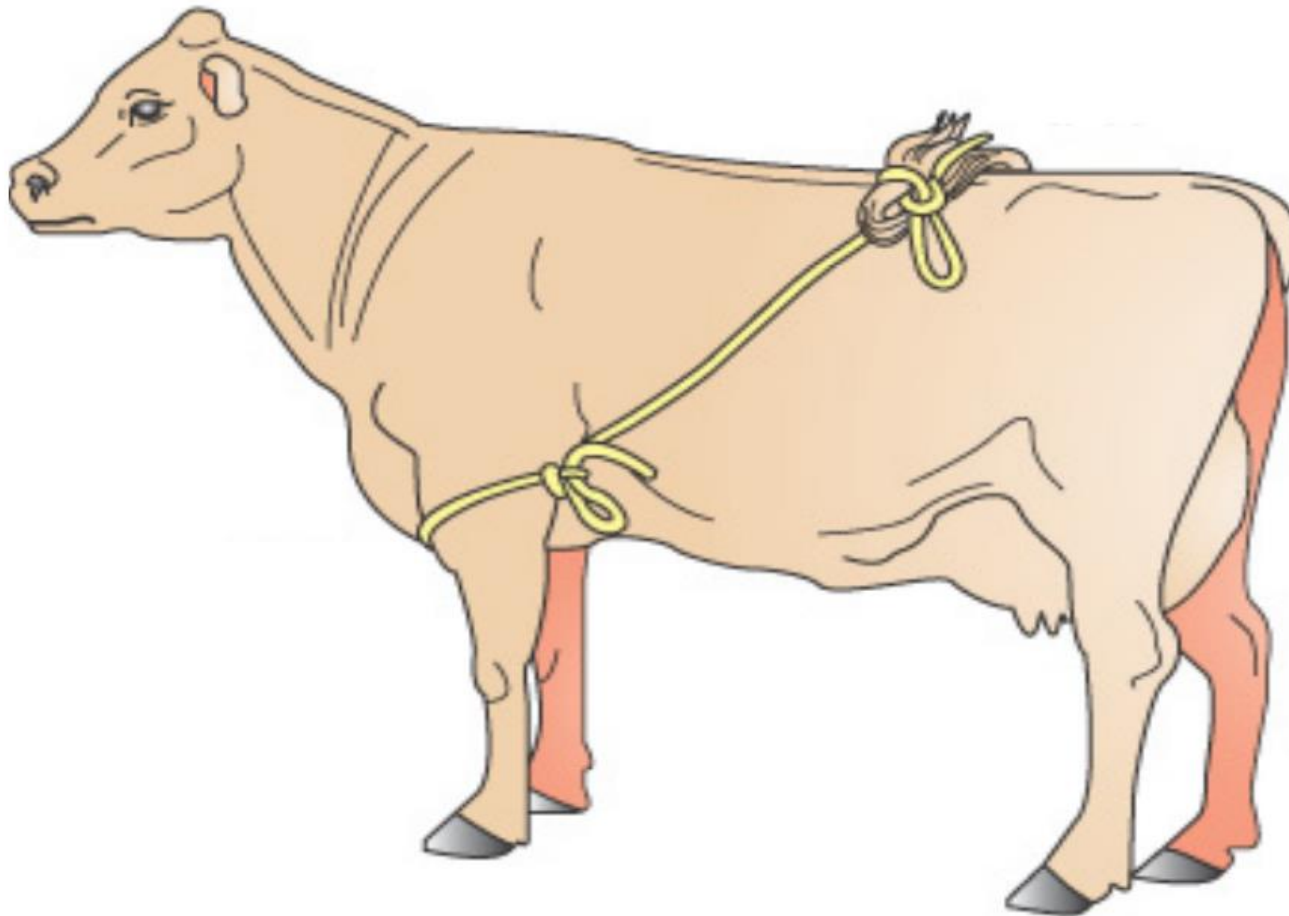
Szarvasmarha rögzítése II.

- Rúgásgátlás II.

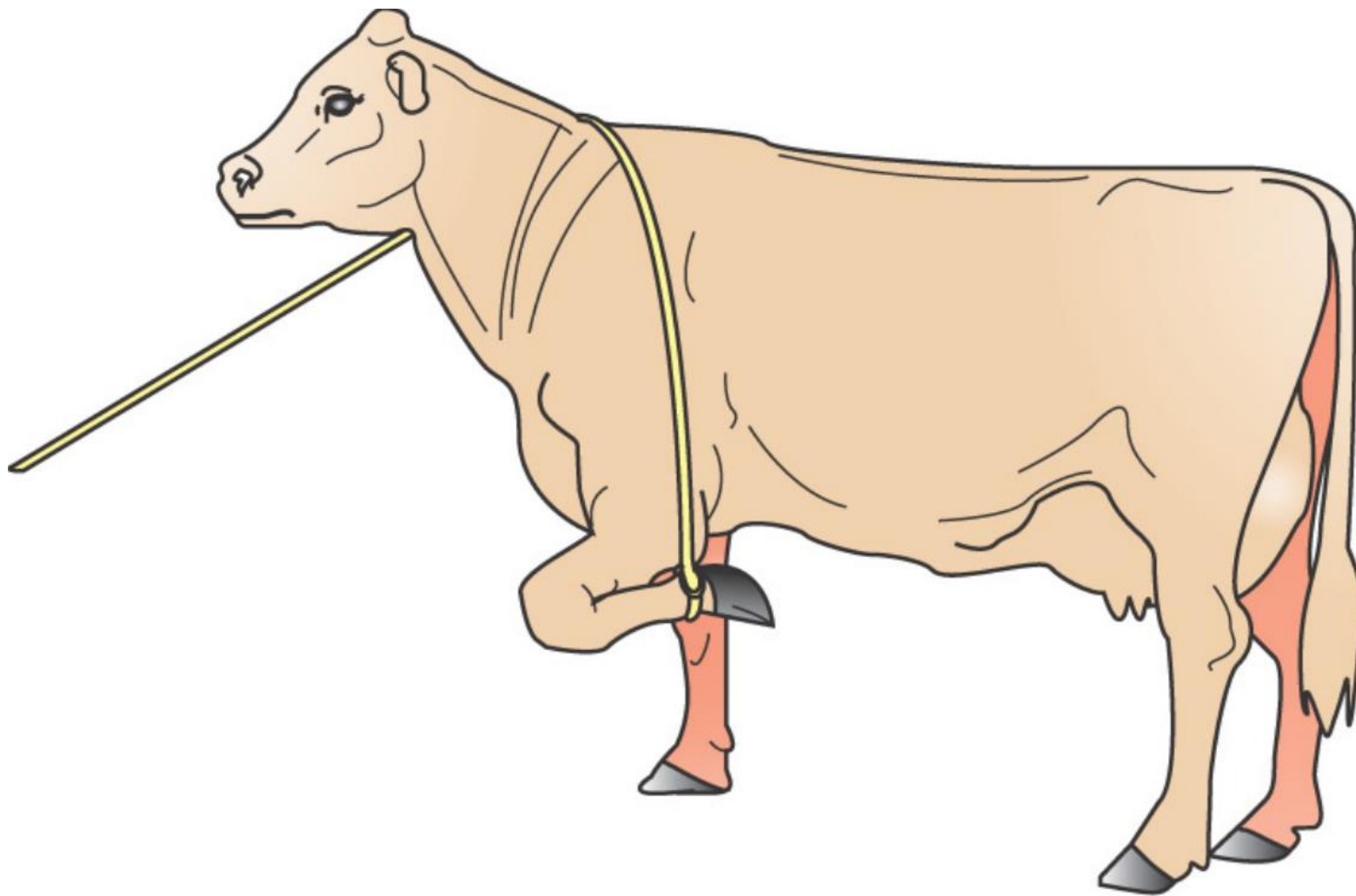

Szarvasmarha rögzítése III.

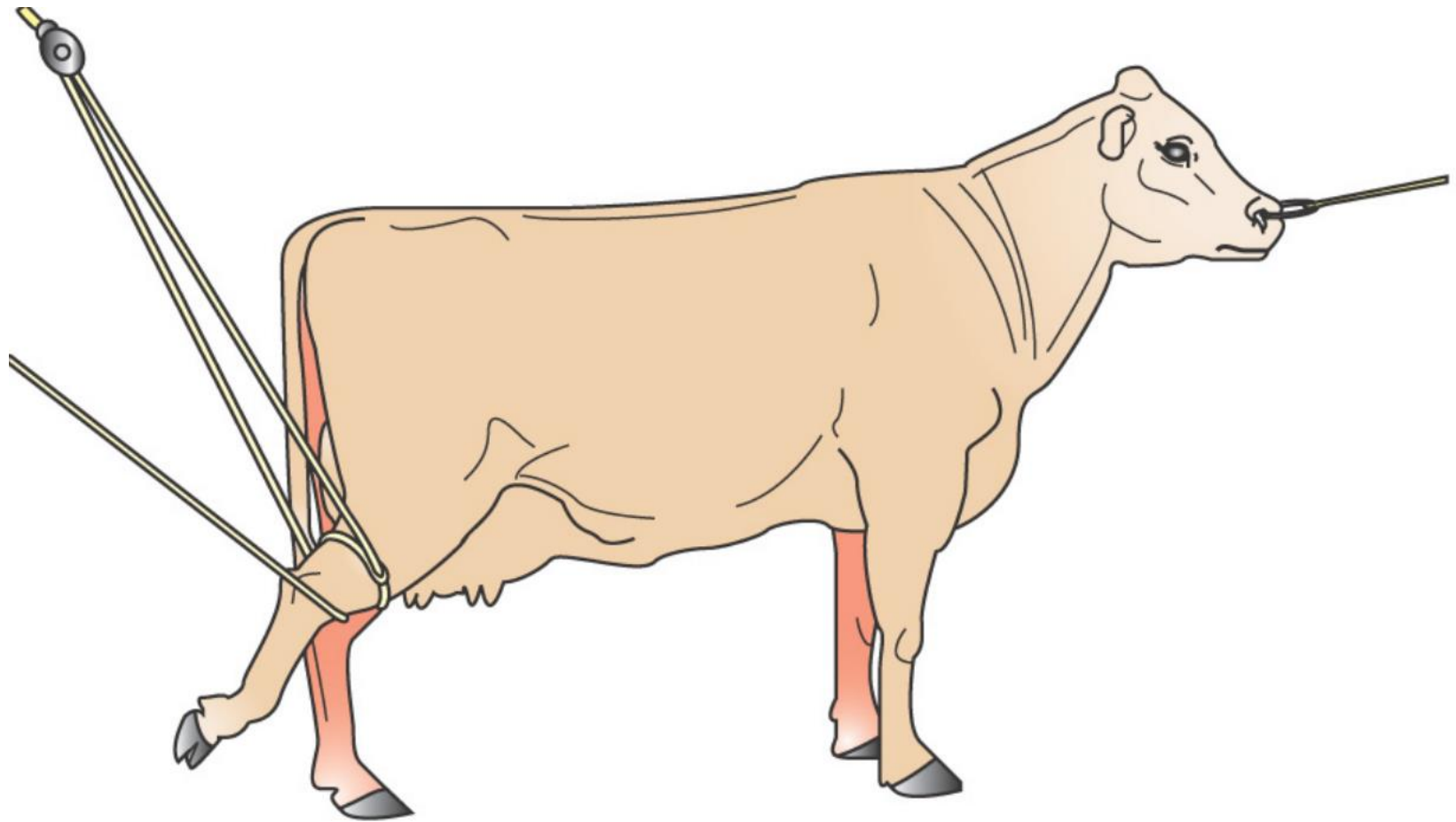
- Farok rögzítés (inszeminálás, vemhességvizsgálat)

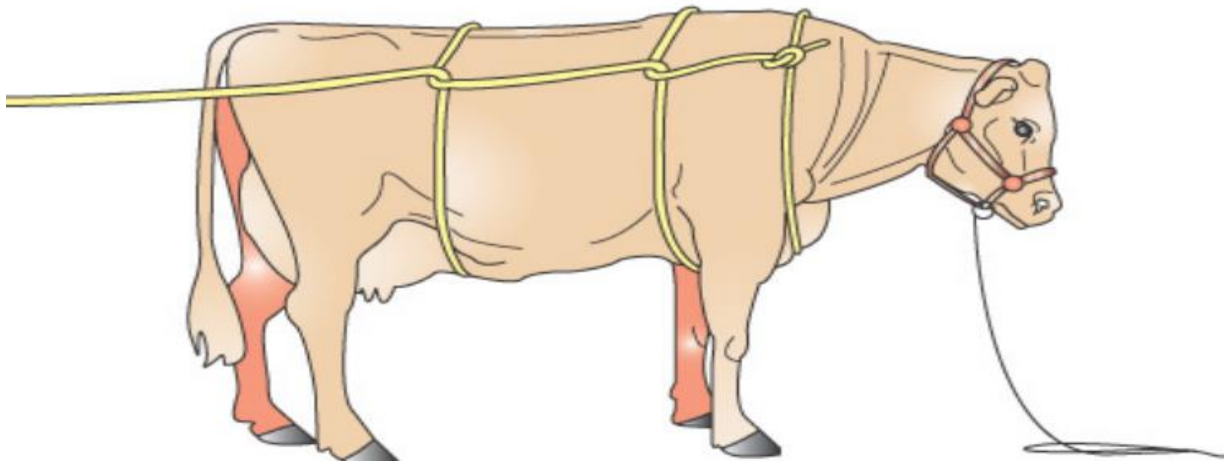
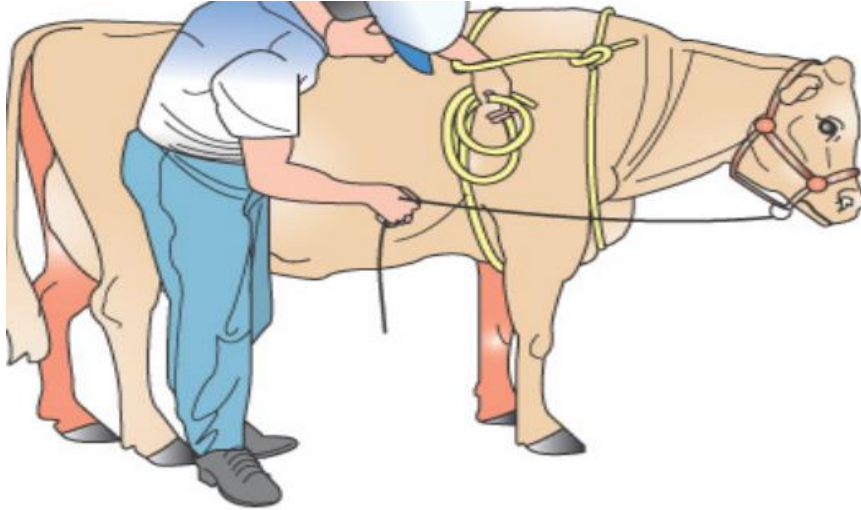
Szarvasmarha: mellső lábemelés

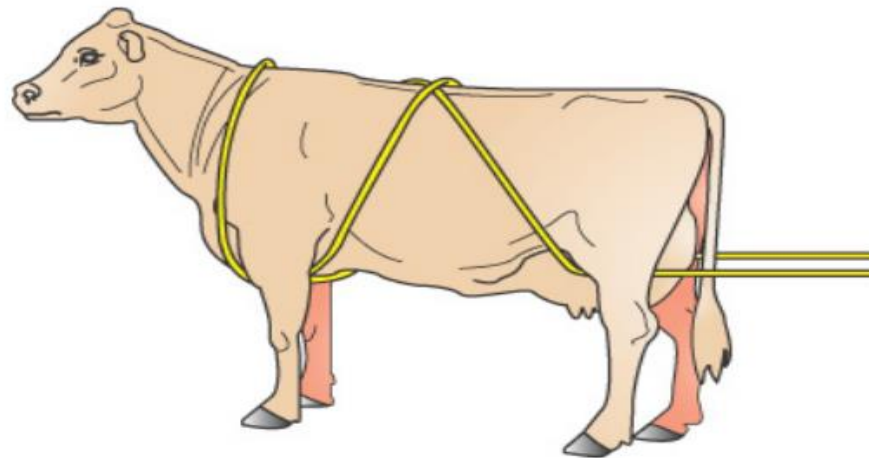
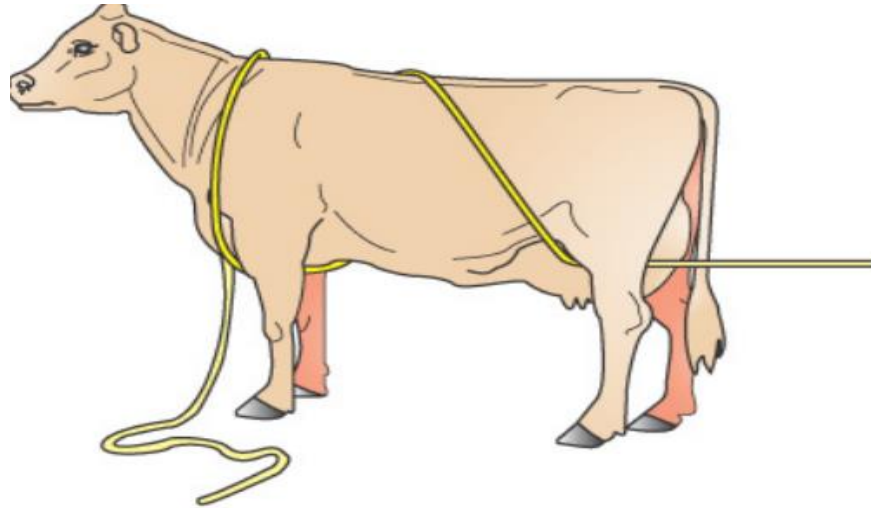
Szarvasmarha: hátsó lábemelés (KALODA!)

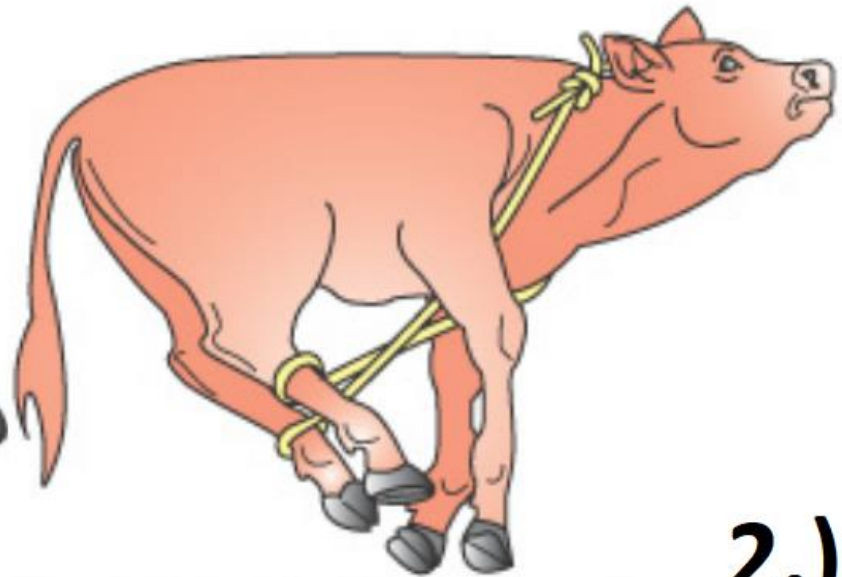
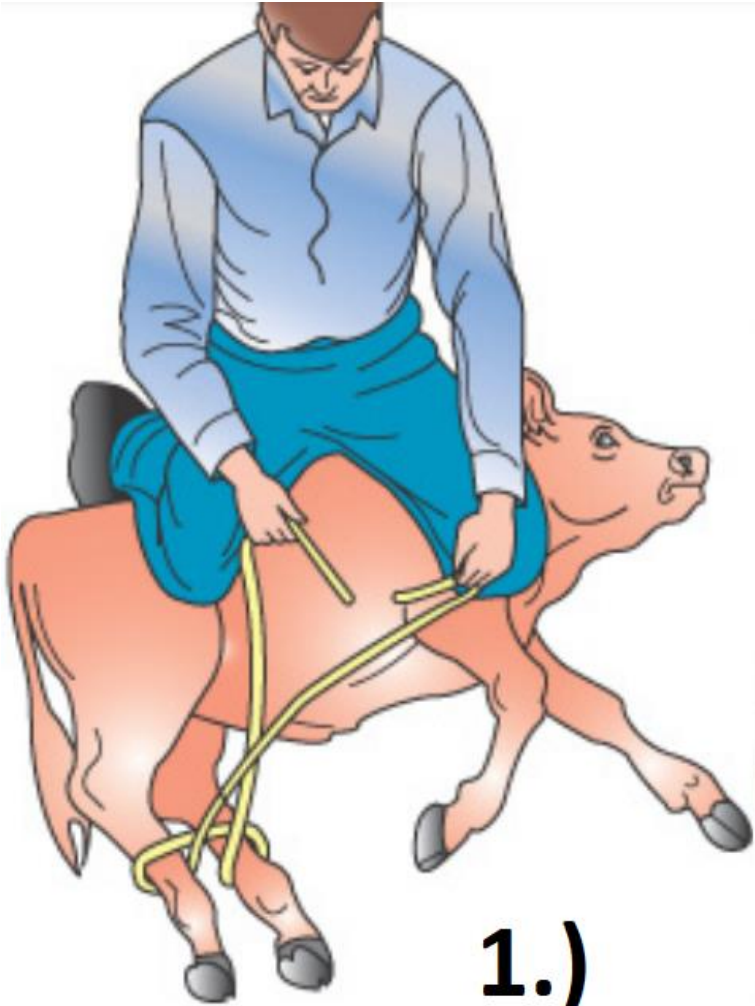
Szarvasmarha fektetése I.

Szarvasmarha fektetése II.

Borjú rögzítése

Juh, kecske ültetése

- Amerikai / angol / ír módszer (Kendra The Vet Tech YT)

Fotó: FARMERSTARTER / Kovács-Igric Dominika
Forrás: Kendra The Vet Tech YouTube csatornája

Egyedi azonosítás, jelölés

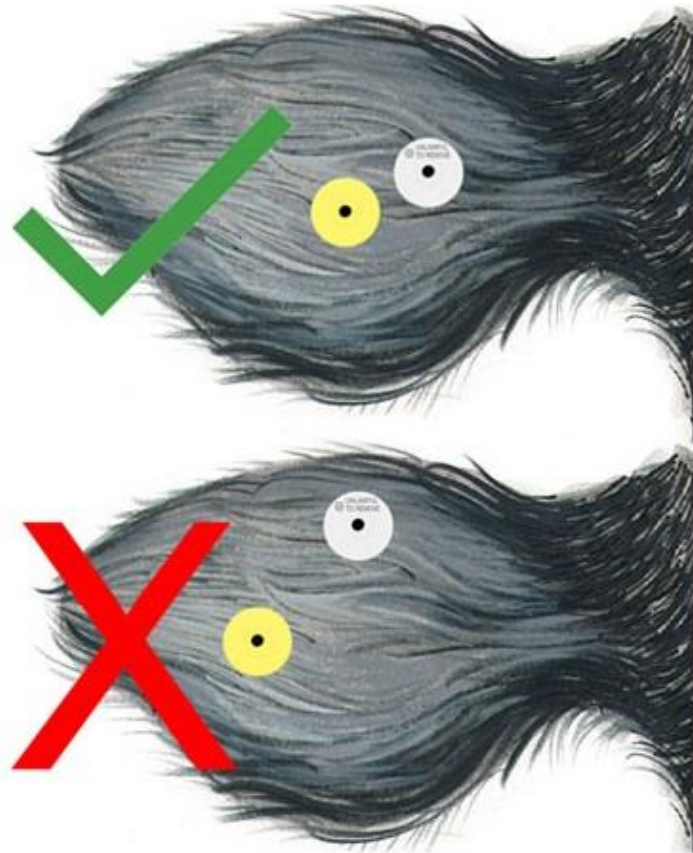
- Tavasztól őszig kerülni kell minden halasztható beavatkozást, amely sérüléssel, vagy vérzéssel jár (Az irritált, nedvedző, gyulladt bőrfelület csalogató hatással van a parazita légyfajokra.)
- Krotáliázás nem halasztható beavatkozás, de a helyes technológiával csökkenthetjük a kockázatot

Krotália helye

FÜL
ELŐLNÉZET

FÜL HÁTULNÉZET

ÁBRÁK: FARMERSTARTER.HU
FORRÁS: ALLFLEX LIVESTOCK INTELLIGENCE

Vérzéssel járó halasztható beavatkozások

- Szarvtalanítás (Ajánlott pár napos korban pasztával elvégezni vérmentesen)
- Kasztrálás: gumigyűrűvel is kerülendő beavatkozás április-
október között!
- JUHFAROKKURTÍTÁS TECHNOLÓGIÁJA NAGYON FONTOS:
MINDIG A 6. CSIGOLYÁNÁL* VÉGEZZÜK

*„A hüvelyi prolapsus epidemiológiája vegyes korú anyajuhokban Új-Zélandon” című doktori értekezés (New Zealand Veterinary Journal, 2014)

JUHOK FAROKKURTÍTÁSA

- Tenyésztésre/továbbtartásra kiválasztott jervebárányoknál téli időszakban (3 hónap<)
- Tenyésztésre kiválasztott kosoknál a téli időszakban

Juhok farokkurtítása és herélése vérmentesen

A gazdálkodók vérzéssel nem járó állategészségügyi beavatkozásokat végezhetnek:

- Farokkurtítás menete elasztrátor fogóval és gumigyűrűvel 5 pontban.
- Herélés menete elasztrátor fogóval és gumigyűrűvel

Megelőzés oltási / tesztelési protokollal

- TELEPI VAKCINÁK ALKALMAZÁSA ! Autovakcina.hu
- Tájékoztatás a vakcinagyártóknál- és a forgalmazóknál
- Bélsár-diagnosztikai gyorsesztek alkalmazása:
Rota, Coronavirus, E.coli-k; Cryptosporidium parvum; Clostridium perfringens
- Tervezzünk előre! Járványok kritikus időszakai!

Vitális paraméterek haszonállatokban

- Minden állatfaj vitális paramétereinek ismerete!
- Testhőmérséklet (rektális)
- Pulzus / perc
- Légzés/ perc
- Bendőmozgás / perc

HASZONÁLLATOK VIZSGÁLATA

Érzékszervi vizsgálatok:

- 1.) Bőr,
- 2.) Nyálkahártyák, nemiszervek
- 3.) nyirokcsomók
- 4.) Légzőszervek
- 5.) Végbélnyílás és bélsár
- 6.) Húgyutak

Felfúvódás kezelése I.

- Juh első testfelét felemelni / emelve ültetni
- Hasfal csutakolása hideg vízzel
- Masszázs, dögönyözés, jártatás
- Szabad gáz: szondával leengedjük
- Szúrccsapolás csak életmentésre

Felfúvódás kezelése II.

- Bendőben felhabzott gázok csillapítása:

Habromboló szer: Atympan.

Adagolás sz.marha: 100ml;

borjú: 50ml;

juh: 20-25 ml

Felfúvódás kezelése III.

- Habromboló szer helyett házi megoldások sz.marhának (juhoknak) állatorvos utasítása szerint
- Kérődzés leállása esetén: Ruminogén adagolása

DIAGNOSZTIKAI BONCOLÁS

- MINDEN KÉNYSZERVÁGÁS ÉS ELHULLÁS UTÁN!
- MINDEN HÁZIVÁGÁS UTÁN
- Jegyzőkönyv vezetése!
- KÉRŐDZŐK: TSE MINTAVÉTEL MINDEN ELHULLÁSBÓL! Gerincvelő és nyúltagyvelő találkozásánál az öreglyukon keresztül

DIAGNOSZTIKAI BONCOLÁS II.

Videó ajánló:

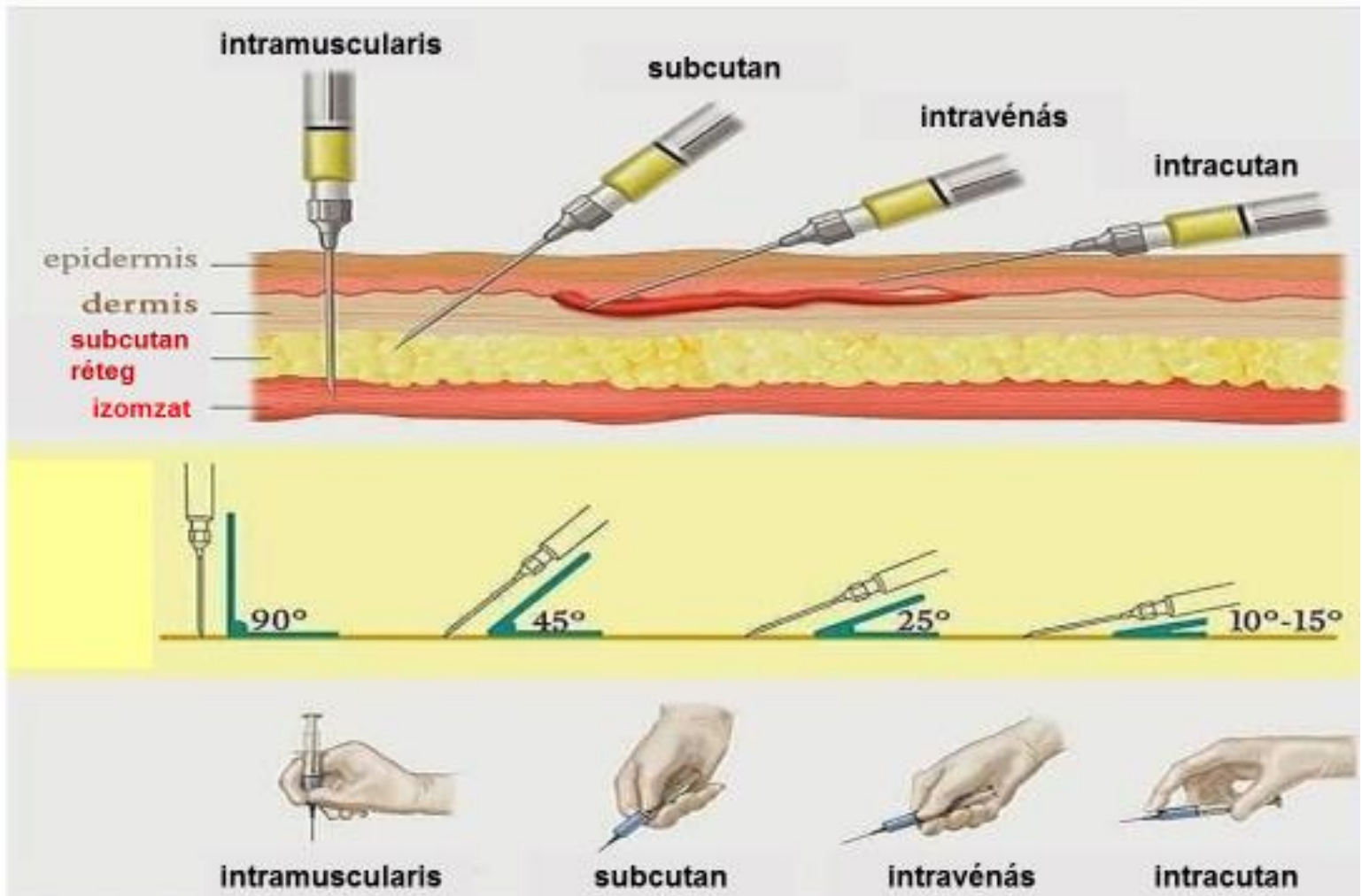
- YouTube: Bovine Necropsy Examination

Szerző: Cornell University College of Veterinary

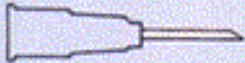

Gyógyszer beadása, vérvétel

- SZARVASMARHA Itatás: gyomorszonda, pezsgősüveg. Injekció: nyak, far. Infúzió: nyak. Vérvétel: nyak, farok.
- LÓ Itatás: orrszonda (TILOS üvegből). Inj.: nyak, far. Infúzió: nyak. Vérvétel: nyak.
- SERTÉS Itatás: malac: orrnyílás. Inj.: fül, fültő. Inf.: fül. Vérvétel: fül, nyak
- JUH, KECSKE Itatás: gyomorszonda, palack, drenecs. Inj.: nyak, comb. Inf.: nyak. Vérvétel: nyak

Injekció beadása

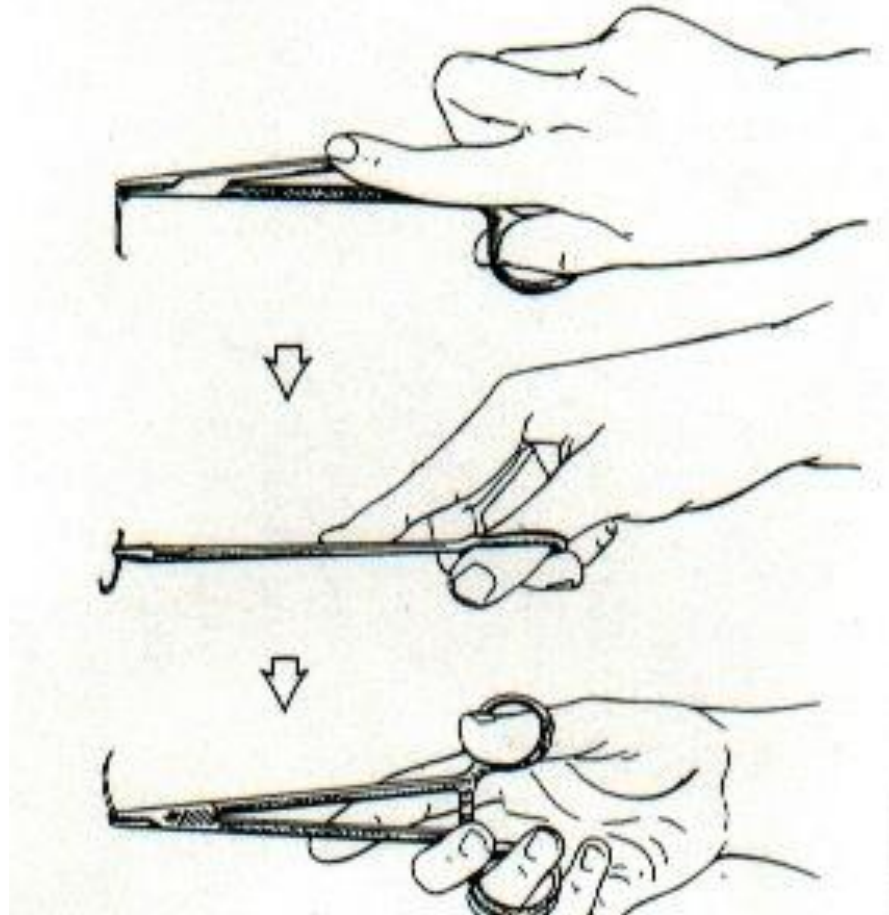

SPECIFICATION

COLOR CODE	GAUGE LENGTH	
	26G(0.45mm)	1 / 2" (13mm)
	25G(0.5mm)	5 / 8" (16mm)
	24G(0.55mm)	3 / 4" (19mm) 1" (25mm)
	23G(0.6mm)	1" (25mm) 3 / 4" (19mm) 1 3 / 4" (32mm)
	22G(0.7mm)	1" (25mm) 1 1 / 4" (32mm) 1 1 / 2" (38mm)
	21G(0.8mm)	1" (25mm) 1 1 / 4" (32mm) 1 1 / 2" (38mm)
	20G(0.9mm)	1 1 / 4" (32mm) 1 1 / 2" (38mm)
	19G(1.1mm)	1 1 / 4" (32mm) 1 1 / 2" (38mm)
	18G(1.2mm)	1 1 / 4" (32mm) 1 1 / 2" (38mm)
	17G(1.3mm)	1 1 / 2" (38mm)

Sebvarrás módjai

VIDEÓK MEGTEKINTÉSE: <http://web.med.u-szeged.hu/expsur/rop/sebmutettan/deontologia/deontologia.htm>

Vérzés csillapítása

1. **ESZKÖZÖK ELŐKÉSZÍTÉSE, KESZTYŰ.**
2. **Mindent az állatorvos utasítása szerint:**
3. **Seb környékének tisztítása**
4. **Felületi sérülés: timsó a sebre + K-vitaminos, kalciumos infúzió**
5. **Erős vérzésre nyomókötés**
6. **Nagyon erős vérzésnél szorítókötés vékony gumicsővel, vagy zsinórral. A végtag elszorítása az állatorvos érkezéséig**

TÁLYOG KEZELÉSE

- 1.) KESZTYŰ! Óvatos megtekintés, konzultáció, állatorvos utasítása szerint:
- 2.) Tályog környezetének megtisztítása
- 4.) Felnyitás
- 5.) GENNY FELFOGÁSA, megsemmisítése
- 6.) Hyperol
- 7.) Kimosás, drén, 24h KONTROLL

VARAS SZÁJFÁJÁS KEZELÉSE

- 1.) ESZKÖZÖK ELŐKÉSZÍTÉSE, KESZTYŰ
- 2.) VIZSGÁLAT
- 3.) Sebkezelés
- 4.) SZÁRADÁSI
- 5.) NAPI kontroll és ismétlés

Léglárva-fertőzött seb kezelése

- Élő lárvákat soha ne dobjuk az alomra, vagy a földre, hanem gyűjtsük össze és semmisítsük meg.
- **NEOSTOMOSAN** Ellenőrizzük, hogy a lárvák elpusztultak: nem kapaszkodnak, nem mozognak!
- Csipesszel egyenként távolítsuk el a lárvákat. Eltérő fejlődési stádiumok!

Léglárva-fertőzöttség kezelése I.

- Alárváktól megtisztított sebek kezelése Hyperol oldattal.
- A fertőtlenített területet papírtörővel töröljük tisztára.
- Jól tapadó jódos oldattal, v. állatgyógyászati antibiotikus spray-vel kezelhetjük a területet.

Léglárva-fertőzöttség kezelése II.

- Súlyos esetekben hívjunk állatorvost!
- Állatorvos fogadása telefonos konzultáció után: elkülönített állat, tiszta környezet, megtisztított seb, testhőmérséklet mérés, állatorvos kérdéseire tudjunk válaszolni!
- **MEGELŐZÉS: CSAPDAÁLLATOK SZEREPE – „KÖTELEZŐ” LENNE A KOSOK KEZELÉSE**

Csülökápolás és körmozés

- Holland módszer megkövetelése
- Technikai háttér megteremtése
- Szakember igénybevétele / vagy képzése
- Évente minimum 2x karbantartó körmozés
- Évente minimum 4x csülökfürösztés / tapostatás
- NO FORMALIN!

Anyai rendellenességek

- VETÉLÉS UTÁN:

- KESZTYŰ! Magzatvizsgálat: LABOR!
- Öblítés: ; lázmérés: méhtabletta
- alom eltávolítása,
- állat karanténozása, dolgozók tájékoztatása! (Leptospirozis, Chlamydia, Szalmonella abortus... ZONÓZISOK)

Hüvelyöblítés és méhmosás

- Irrigátort és 10-12 mm átmérőjű gumicsövet használunk.
- Forralás után 40-45 °C-ra visszahűtött, 2-5 liter fertőtlenítő-oldatot (szarvasmarha) (0,1 %-os kálium-permanganát oldat) a hüvely felső fala mentén bevezetett gumicső segítségével juttatjuk a hüvelybe.

Anyának: E-vitamin + Szelén!

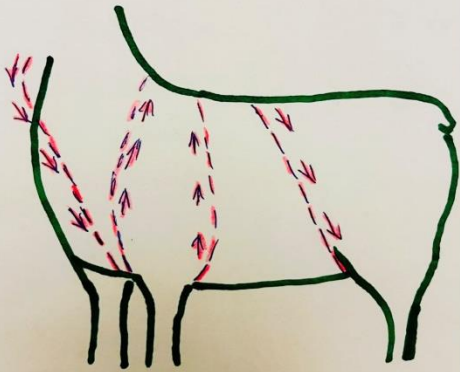
Hüvelyi prolapsus / hüvelyelőesés kezelése

- KESZTYŰ FELHÚZÁSA ; Alapos mosás langyos Betadine szappannal, majd gondos fertőtlenítés Betadine (jódos) oldattal
- Hideg vizes sokkterápia (?!)
- KRISTÁLYCUKOR TERÁPIA
- Óvatos visszahelyezés (műanyag kanál – HÁM).
- Erőlködés MEGSZÜNTETÉSE
- Péra bevarrása jódos GÉZZEL!

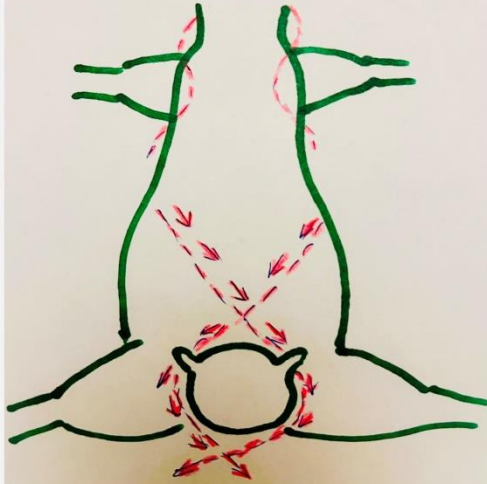

1.

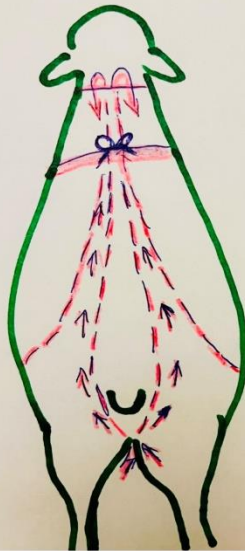
2.

3.

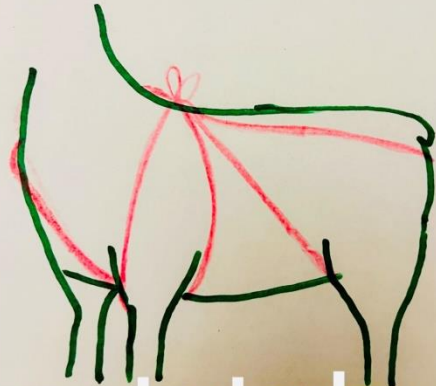
4.

5.

6.

Farmerstarter.hu

Hüvelyi prolapsus / hüvelyelőesés okai I.

Befolyásoló tényezők és okok vizsgálata:

1, Testsúly

2, Életkor

3, Takarmányozási hibák

4, Tartási / technológiai hibák

5, Genetika

PARAZITAMENTESÍTÉS: ENDOPARAZITÁK

ETALON: Dr. Pikó Evelin / Kérődző Akadémia
Facebook előadása

- Csak bélsárminta vizsgálatra alapozva végezzük!
- Bélsármintavétel: lehet állomány szintű, vagy egyedi
- Mindig állatorvos javaslata alapján történjen
- **SOHA NE DOZÍROZZUNK ALUL**

Ellésre való felkészülés

- Nyilvántartás! (Apaállat, anya előzmények, ellés ideje)
- Eszköz- és házipatika készletek feltöltése
- Közelellős anya / tehén / koca ellető istállóba való elhelyezése

Anyajuhonként 50 – 60 cm etetőhossz

VILÁGÍTÁS, TISZTA ALOM, FOGADTATÓ

Ellésre való felkészülés házipatikával – forrás: FARMERSTARTER.HU / Kovács-Igrić Dominika

ELLÉS ELŐTTI PROBLÉMÁK:

Vemhességi toxaemia

- Energiahiány, ketózis megállapítása gyorseszttel (Tipikus tünetek)
- Kezelés: Glükóz infúzió, vagy Propylene glicol, (Kalcium-glükonát P elektrolitokkal, ha ellési bénulás van: vénás inf.)
- Megelőzés: Kis térfogatú, nagy energiatartalmú takarmányozás a vemhesség utolsó harmadában (melasz kiegészítés)

ELLÉS EGÉSZSÉGES MENETE I.

- Ellés első fázisa: 2-6 óra (szarvasmarha, juh, kecske) Lágyszülőút tágulása

Hasi kontrakciók: 102-15 percről 2-3 percesre

Viselkedés: nyugtalan, elkülönül, lefekszik-felkel.

Első fázis vége: Lábhólyag megjelenése

ELLÉS EGÉSZSÉGES MENETE II.

- Második fázis: 1 óra

Végtag a hüvelyben van; intenzív tolófájások vannak

Ikrek között 1 óra telhet el

- Harmadik fázis: 2-3 óra

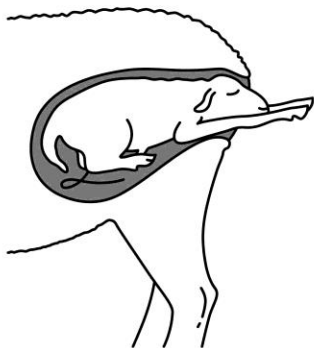
Magzatburok kitolása: kilógó „poklát” SOHA
NE HÚZZUK KI.

DE LE LEHET VÁGNI!

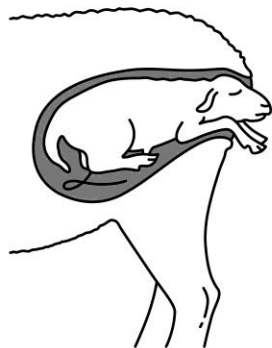
INTŐ JELEK ELLÉS KÖZBEN

- VÉRZÉS
- BÜZÖS VÁLADÉK
- APATIKUS ANYA (kimerült, flegmatikus)
- Vizsgálat: keresd a lábakat és a fejet! KÖRMÖK
- Segítség: Kesztyűvel, hurokkal, kötéllel ÓVD A KÖLDÖKÖT!
- Ellés után: E-vitamin + Szelén! (Méhtabletta, Méhmosás)

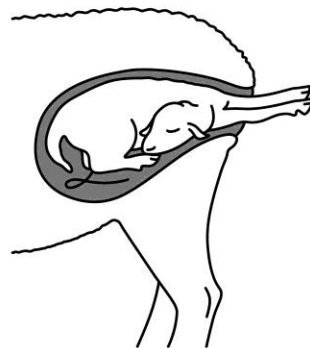
Borjú/bárány magzatok fekvési pozíciói

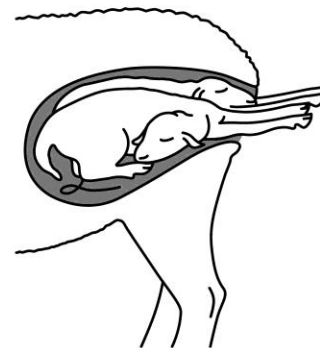
Normal presentation

Elbow lock

Head back

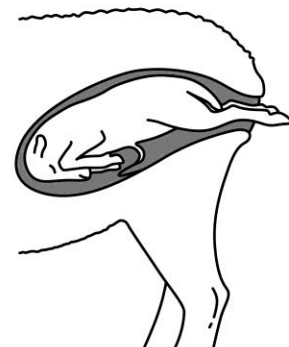
Twins - four legs, one head

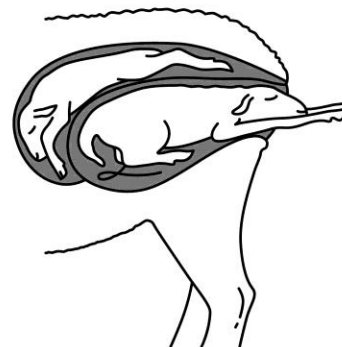
One leg back

Both forelegs back

Breech presentation - hind legs only

Twins - front and back

Báránynevelés I.

- Születési súly figyelése, adminisztrálása!
- Légutak! Köldök! Hypothermia, kiszáradás!
ELFOGADÁS
- BÁRÁNY-TUNING
- Dajkásítás technikái: pézsmá feromon, népi praktikák

- KOLOSZTRUM MINDENNEK FELETT: Mennyiség, minőség, E.Coli törzsek!
- 50 ml kolosztrum / születési súly kg/ bárány

- TEJPÓTLÁS: CSAK TEJALPÚ TÁPSZERREL!
(Növényi alapú: TILOS)

Mesterséges báránynevelés

1. nap: Kolosztrum itatása (minimum 250 ml Monoshield Bárány kolosztrum)
2. nap: 0,5-1l Sanolac Lamb-tej
3. - 7. nap: 1-2,3l Sanolac Lamb-tej minimum 5-3 itatásra elosztva (az idő előrehaladtával ritkulnak az itatások és arányosan nőnek a mennyiségek)
8. - 21. nap: 2,4l Sanolac Lamb-tej 2-3 itatásra elosztva
(22. - 42. nap: 2,0l Sanolac Lamb-tej 1 - 2 itatásra elosztva)

Választáskori súlygyarapodás - visszaesés elkerülése

- Kokcidiózis elleni védelem!
- Stressz minimalizálás!
- Bendőműködés támogatása
- BÁRÁNY-TUNING bendővédő takarmánykiegészítővel